

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET PEŠA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 40523/08)

PRESUDA

STRASBOURG

8. travnja 2010.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Peša protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Anatoly Kovler
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. Dean Spielmann,
g. Sverre Erik Jebens, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 18. ožujka 2010. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 40523/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 25. kolovoza 2008. godine hrvatski državljani g. Robert Peša ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa. V. Drenški Lasan, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 26. kolovoza 2008. godine predsjednik Prvoga odjela odlučio je zahtjevu dati prvenstvo u postupanju u skladu s pravilom 41. Poslovnika Suda.

4. Dana 25. studenog 2008. godine predsjednik Prvoga odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima podnositelja zahtjeva koji se odnose na uvjete i osnove njegovoga pritvora, postupak koji se odnosi na zakonitost pritvora i na pravo podnositelja zahtjeva na pošteno suđenje i na pravo da se smatra nevinim. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva je rođen 1965. godine i živi u Zagrebu.

1 Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva

(a) Istraga

6. Podnositelj zahtjeva je bio potpredsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju – „HFP“), državne agencije nadležne za privatizaciju sve imovine u državnom vlasništvu. Dana 16. lipnja 2007. godine podnositelj zahtjeva je uhićen pod sumnjom da je primao mito te mu je određen pritvor. Podnositelj zahtjeva je smješten u Zatvor u Zagrebu, gdje je ostao do 18. ožujka 2009. godine, kad je pušten. Predmet je u nacionalnom tisku poznat kao slučaj „Maestro“.

7. Nakon zahtjeva koji je 19. lipnja 2007. godine podnio Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala – „USKOK“ istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu pokrenuo je dana 20. lipnja 2007. godine istragu u odnosu na podnositelja zahtjeva, nekoliko drugih zaposlenika HFP-a i nekih drugih osoba. Glede podnositelja zahtjeva, ustanovljena je osnovana sumnja da je primao mito. Istraga je nekoliko puta proširivana kako bi obuhvatila naknadno otkrivena daljnja kaznena djela.

8. Nekoliko okrivljenika uložilo je žalbu protiv odluke kojom je naložena istraga.

9. Od 12. do 21. lipnja 2007. godine policija je obavila pretragu ureda okrivljenika koje su oni koristili u HFP-u, nekih drugih prostorija, računalne opreme i nekih vozila koja su koristili okrivljenici, te je oduzela veliki broj dokumenata koji su na kraju bili dostavljeni državno odvjetničkim i istražnim tijelima.

10. Od 21. do 26. lipnja 2007. godine državno odvjetništvo je obavilo obavijesne razgovore s dvije osobe.

11. Dana 2. srpnja 2007. godine Županijski sud u Zagrebu odbio je žalbe protiv rješenja o provođenju istrage.

12. Od 4. do 13. srpnja 2007. godine, nakon naloga koje je izdao istražni sudac kojemu je predmet dodijeljen u rad, obavljene su pretrage računalnih programa i mobilnih telefona nekih okrivljenika i drugih osoba.

13. Dana 5. srpnja 2007. godine istražni sudac je naložio Zagrebačkoj banci i Erste & Steiermärkische Banci da dostave podatke koji se odnose na račune okrivljenika.

14. Dana 11. srpnja 2007. godine policija je obavijestila USKOK, koji je postupao kao tijelo kaznenog progona u ovome predmetu, o poduzetim koracima, kao što su obavijesni razgovori s dvije osobe i oduzimanje daljnje opsežne dokumentacije bitne za ovaj predmet. Tijekom kolovoza i rujna 2007. godine policija je prikupila daljnju dokumentaciju povezanu s navodnim kriminalnim aktivnostima okrivljenika. Dana 20. rujna 2007. godine policija je obavila razgovor s još jednom osobom.

15. Dana 3. listopada 2007. godine proširena je istraga u odnosu na podnositelja zahtjeva zbog kaznenih djela zlouporabe položaja i ovlasti.

16. Dana 29. studenog 2007. godine policija je obavila obavijesni razgovor s još jednim svjedokom.

17. Dana 30. studenog 2007. godine istražni sudac naložio je vještaku da izradi transkript 100 video zapisa i 219 audio zapisa i brojnih telefonskih razgovora.

18. Tijekom istrage, istražni sudac je izveo dokaze saslušanjem okrivljenika dana 18. i 20. lipnja 2007., 2., 3. i 22. listopada 2007. i 3. 12. i 14. prosinca 2007. godine. Izveo je i dokaz saslušanjem pedeset četiri svjedoka dana 17., 19., 23. i 24. srpnja 2007. godine, 17. 19. i 21. rujna 2007. godine, 3. listopada 2007. godine, 19., 21. i 26. studenog 2007. godine, 3. i 4. prosinca 2007. godine i 8., 9. i 11. siječnja 2008. godine.

(b) Suđenje u kaznenom postupku

19. Dana 13. veljače 2008. godine USKOK je podnio optužnicu protiv deset osoba, uključujući i podnositelja zahtjeva. Optužbe podnesene protiv podnositelja zahtjeva sastojale su se od kaznenih djela primanja mita i zlorabe položaja i ovlasti kao potpredsjednika HFP-a. Dana 19. veljače 2008. godine optužnica je dostavljena okrivljenicima, od kojih je samo jedan uložio prigovor protiv nje između 21. veljače i 6. ožujka 2008. godine.

20. Dana 30. travnja 2008. godine Županijski sud u Zagrebu vratio je optužnicu USKOK-u radi uklanjanja nedostataka u roku od tri dana. Dana 9. svibnja Županijskom sudu u Zagrebu dostavljen je ispravak optužnice. Optužnica je postala pravomoćna dana 27. svibnja 2008. godine.

21. Dana 27. svibnja 2008. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu izdvojilo je određene dokumente iz spisa predmeta. Dana 6. lipnja 2008. godine jedan od okrivljenika uložio je žalbu, koju je Vrhovni sud odbio dana 9. lipnja 2008. godine.

22. Dana 24. listopada 2008. godine raspravno vijeće odredilo je vještačenje o daljnjim audio i video zapisima. Nalaz i mišljenje dostavljeni su 7. studenog 2008. godine.

23. Jedan broj ročišta održan je između 10. studenog 2008. i 12. svibnja 2009., kada je Županijski sud donio presudu kojom je podnositelja proglasio krivim za uzimanje mita, te ga osudio na dvije godine zatvora. Dana 15. svibnja 2009. godine presuda je javno objavljena. Okrivljenici su uložili svoje žalbe i postupak po žalbi je u ovome trenutku u tijeku.

2. Uvjeti u pritvoru podnositelja zahtjeva

24. Od 18. lipnja 2007. do 10. listopada 2008. godine podnositelj zahtjeva dijelio je ćeliju veličine 21,10 m² sa šest drugih pritvorenika.

25. Prema podnositelju zahtjeva, prostor WC-a nije bio potpuno zaklonjen i pritvorenici su ponekada u jutro morali koristiti boce kako bi mokrili, jer nisu mogli čekati na svoj red. Pritvorenici su pušili u ćeliji iako u njoj nije bilo nikakvog prozračivanja. Sve je to stvaralo nesnošljiv

zapušten miris, posebice ljeti kad bi se temperatura popela iznad 30 stupnjeva Celzijusa. Pristup prirodnom svjetlu bio je također loš. Hrana se posluživala u ćeliji. Međutim, budući da nije bilo dovoljno mjesta da svi pritvorenici istovremeno jedu hranu, svađe oko hrane bile su česte. Ćelija je bila namještena sa sedam kreveta, jednim stolom i četiri stolice. Ćelija je bila toliko pretrpana da nije bilo prostora za kretanje, iako je podnositelju zahtjeva kretanje bilo potrebno jer je imao bolesne vene. Nadalje, imao je problema sa prostatom, za što nije primio nikakvu liječničku pomoć. U travnju 2008. godine jedan pritvorenik pokušao je samoubojstvo, a jedan drugi je svojom rukom razbio prozorsko okno. Nije bilo nikakvih rekreativnih aktivnosti. Podnositelj zahtjeva tvrdi da su mu ovi uvjeti uzrokovali psihičke probleme, ali ga psihijatar nije pregledao, iako je to tražio.

26. Prema navodima Vlade, ćelija je imala četiri prozora, svaki veličine 86 puta 87 centimetara. Podnositelj zahtjeva je primao tri obroka dnevno. U nekoliko navrata pregledao ga je psihijatar te mu propisao tablete za spavanje, koje je prestao uzimati u prosincu 2008. godine. Pregledao ga je i kirurg u vezi s problemima koje je imao s varikoznim venama, te mu je prepisan i davan odgovarajući lijek. Odobren je zahtjev podnositelja zahtjeva da pribavi biljne lijekove izvan zatvora.

27. Od 10. listopada do 18. prosinca 2008. godine podnositelj zahtjeva dijelio je jednu drugu ćeliju iste veličine i sličnih uvjeta s pet drugih pritvorenika.

28. Od 18. prosinca 2008. godine do 18. ožujka 2008. godine podnositelj zahtjeva bio je smješten u jednokrevetnu ćeliju veličine 9,97m².

29. Prema navodima podnositelja zahtjeva, on je zatražio da bude smješten u samicu kako bi mogao pripremiti svoju obranu, što mu je bilo nemoguće u njegovim prethodnim ćelijama zbog naprijed opisanih prenapučenih uvjeta a i s obzirom na složenost kaznenog predmeta protiv njega. Kao ilustraciju ovoga posljednjega, podnositelj zahtjeva tvrdi da se spis kaznenog predmeta protiv njega sastoji od preko osam tisuća stranica i da u njegovim prethodnim ćelijama nije bilo dovoljno mjesta čak ni da drži presliku svih mjerodavnih dokumenata iz spisa, a kamo li da ih prouči.

30. Za cijelo vrijeme dok je bio u pritvoru, podnositelj zahtjeva smio je provoditi dva sata dnevno na svježem zraku.

3. Rješenja koja se tiču zadržavanja/pritvora podnositelja zahtjeva

31. Dana 17. lipnja 2007. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odredio je zadržavanja podnositelja zahtjeva od strane policije do 16.45 sati dana 18. lipnja 2007. godine, na temelju članka 98., stavka 1. Zakona o kaznenom postupku.

32. Dana 18. lipnja 2007. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odredio je zadržavanje podnositelja zahtjeva do 17.45 sati dana 19.

lipnja 2007. godine, na temelju članka 98., stavka 2. Zakona o kaznenom postupku.

33. Dana 20. lipnja 2007. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odredio je pritvor podnositelju zahtjeva na temelju članka 102., stavka 1., točke 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku, te naveo da se njegov pritvor treba računati od 16. lipnja 2007. u 16.45 sati te da može trajati najdulje mjesec dana. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

“Razloge za određivanje pritvora protiv osumnjičenih, a temeljem čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP-a nalazim u činjenici, da će u tijeku ovog kaznenog postupka biti nužno ispitati veći broj svjedoka koji imaju saznanja vezanih za izvršenje kaznenih djela od strane osumnjičenika. Naime, I, II, III i IV osumnjičenici djelatnici su Hrvatskog fonda za privatizaciju u kojem su i zaposleni između ostalih i svjedoci G. I. kao predsjednik HFP-a, F. J. tajnik HFP-a, B. S. tajnica u HFP-u, M. B. rukovoditelj u HFP-u, Z. R. i V.S. također zaposleni u HFP-u, L.J. Ž. i J. I. zaposleni u Sektoru prodaje HFP-a i drugi s kojima se I-IV osum. Dobro poznaju. Pa postoji opravdana bojazan da bi osumnjičenici boravkom na slobodi mogli utjecati na ove kao i ostale svjedoke u smislu podešavanja njihovih iskaza odnosno usklađenja sa svojom obranom.

...

Što se tiče II osumnjičenog Roberta Peša isti je pokazao izuzetno visoki stupanj kriminalne volje u poduzimanju niza protupravnih radnji kroz duže vremensko razdoblje, čime je prouzročio veliku materijalnu štetu kršeći kao djelatnik HFP-a zakonom propisana pravila ponašanja.

...

Sva ova postupanja osumnjičenika i dalje opravdavaju bojazan da bi svojim boravkom na slobodi, a pogotovo I do IV osum. Koji su i dalje djelatnici Hrvatskog fonda za privatizaciju, te cijeneći njihove funkcije utjecaj kojeg imaju u svojstvu potpredsjednika HFP-a, ... nastavili s vršenjem inkriminiranih im i drugih kaznenih djela.“

34. Dana 29. lipnja 2007. godine podnositelj zahtjeva razriješen je svoje dužnosti odlukom predsjednika HFP-a.

35. Podnositelj zahtjeva i drugi osumnjičenici žalili su se protiv navedenog rješenja. Dana 2. srpnja 2007. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu potvrdilo je pritvor podnositelju zahtjeva pozivajući se na članak 102., stavak 1., točku 2. Zakona o kaznenom postupku i ukinulo pobijano rješenje glede osnove iz članka 102., stavka 1., točke 3. Zakona o kaznenom postupku. U tom je dijelu pobijano rješenje vraćeno istražnom sucu na ponovno odlučivanje. Mjerodavni dio rješenja o žalbi glasi kako slijedi:

„Žalbe okrivljenika u odnosu na određivanje pritvora po čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP nisu osnovane.

U odnosu na razloge za primjenu mjere pritvora prema ... II ... okrivljenima temeljem zakonske osnove iz čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP i ovo vijeće nalazi, da ista u odnosu na naprijed spomenute okrivljenike egzistira.

Rješenjem o provođenju istrage ... osnovano je sumnjiv da je počinio ... II-okrivljenik kazneno djelo iz čl. 347. st. 1. KZ ...

... II-okrivljenik osnovano je sumnjiv da je kao potpredsjednik HFP, odnosno kao visoki pozicionirani državni službenik koristio svoj položaj, te kao takav primio obećanje dara da u granicama svoje ovlasti obavi službenu radnju koju ne bi smio obaviti, jer je njegova primarna zadaća bila štiti imovinske interese RH. Na taj način isti je također iskazao visok stupanj kriminalne volje i upornost u protupravnom postupanju. ... Sve naprijed navedeno, u odnosu na ... II ... -okrivljene, i po ocjeni ovog vijeća u svojoj ukupnosti čini one osobite okolnosti koje opravdavaju realnu bojazan da bi okrivljenici boravkom na slobodi mogli nastaviti s činjenjem istih ili istovrsnih kaznenih djela. Zbog izloženog nužna je primjena mjere pritvora prema ...II...-okrivljenima i temeljem zakonske osnove iz čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP.

Po službenoj dužnosti, a u odnosu na određivanje pritvora po čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP

...

Naime, izrekom pobijanog Rješenja je ...II...-okrivljeniku određen pritvor iz osnove čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP, dok iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da je ... određen pritvor i po osnovi čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP. S obzirom na ovu proturječnost nije moguće ispitati ni osnovanost žalbenih prigovora, jer nije jasno da li je okrivljenicima osim po čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP odlukom istražnog suca određen i pritvor po čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP.“

36. U rješenju od 5. srpnja 2007. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odredio je pritvor podnositelja zahtjeva i temeljem iz članka 102., stavka 1., točke 2. Zakona o kaznenom postupku. Ponovio je iste razloge kao i u svojem prethodnom rješenju od 20. lipnja 2007. godine.

37. Dana 12. srpnja 2007. godine isti sudac produžio je pritvor podnositelja zahtjeva do 16. rujna 2007. godine temeljem članka 102., stavka 1., točke 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku.

38. Dana 13. veljače 2008. godine podignuta je pred Županijskim sudom u Zagrebu optužnica protiv podnositelja zahtjeva i drugih okrivljenika.

39. Dana 15. veljače 2008. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu produžilo je pritvor podnositelju zahtjeva temeljem članka 102., stavka 1., točke 4. Zakona o kaznenom postupku. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

Na temelju podignute optužnice postoji osnovana sumnja da su I-V... okrivljenici počinili kaznena djela navedena u optužnici, što je sukladno odredbi članka 102. stavka 1, ZKP opći zakonski uvjet da bi se pritvor mogao produžiti.

... II okrivljeni Robert Peša ... se podignutom optužnicom terete da su kaznena djela počinili kao potpredsjednici Hrvatskog fonda za privatizaciju (u daljenjem tekstu: HFP)...

Odredbom članka 3. Zakona o HFP („Narodne novine“ broj: 84/92, 70/93, 76/93, 19/94, 52/94, 87/96) propisano je da se HFP osnova radi provođenja i dovršenja postupka privatizacije imovine, koja je HFP-u na temelju Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća privremeno prenesena, ...

Odredbom članka 4. Zakona o HFP propisano je da HFP obavlja stručne i upravne poslove koji se odnose na: privatizaciju ...

Važnost i značaj HFP u gospodarskom životu Republike Hrvatske, uloga navedenih okrivljenika u inkriminiranim aktivnostima, činjenica da su obnašali određene funkcije u

HFP i prema činjeničnom opisu zlorabovali te funkcije, počinivši mnoge nepravilnosti i lažno prezentirajući zakonitost potrebnih radnji, s ciljem pribavljanja znatne imovinske koristi, čime su narušili ugled HFP kojemu je između ostalog povjereno provođenje i dovršenje postupka privatizacije i upravljanje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske i izazvali sumnju cjelokupne javnosti u pravilnost i zakonitost rada HFP, po mišljenju Vijeća, predstavlja one posebne teške okolnosti djela zbog kojih je produljenje pritvora protiv ...II... okrivljenika neophodno iz razloga u članku 102. stavak 1. točka 4. ZKP-a.

40. I podnositelj zahtjeva i državno odvjetništvo podnijeli su žalbe protiv navedenog rješenja. Dana 14. ožujka 2008. godine Vrhovni sud je odbio žalbu podnositelja zahtjeva. Usvojio je žalbu državnog odvjetnika i naložio pritvor podnositelja zahtjeva i temeljem članka 102., stavka 1., točke 2. Zakona o kaznenom postupku. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

Opisanim postupcima ovih okrivljenika oni su, motivirani osobnom korišću postupali kroz koruptivnu aktivnost suprotno zadaći funkcija koje su obavljali u procesu privatizacije, a time i suprotno svrsi postojanja Fonda. Takvom djelatnošću, osim što su pribavili sebi značajnu imovinsku korist oni su u javnosti kako zainteresiranoj za djelatnost Fonda, tako i općoj javnosti, svojim postupcima oživljavali sliku devijantnog načina pretvorbe vlasništva, a time su ugrozili i ugled temeljnih institucija države.

Provodeći privatizacijski proces ovi okrivljenici su bili dužni štititi imovinske interese Hrvatskog fonda za privatizaciju, odnosno Republike Hrvatske kao nositelja vlasničkih prava na nekretninama koji su predmet inkriminacije. U uvjetima tržišnog gospodarstva dužni su bili ostvariti preduvjete poštene tržišne utakmice, omogućiti svim ponuditeljima sudjelovanje i ravnopravan položaj u javnom nadmetanju i predložiti Vladi Republike Hrvatske odabir najpovoljnije ponude isključivo u interesu prodavatelja, Hrvatskog fonda za privatizaciju odnosno RH i samih društava koje su bile predmet prodaje, a sve radi postizanja cilja određenog u Zakonu o privatizaciji. Činjenice da su ovi okrivljenici imali navedene funkcije u Hrvatskom fondu za privatizaciju, koji ima izuzetan značaj i važnost u procesu privatizacije, oni su ovakvim postupkom u znatnoj mjeri smanjili ugled Hrvatskog fonda za privatizacije u postupku provođenja i dovršenja postupka privatizacije i upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Sve je to imalo za posljedicu sumnje šire javnosti u zakonitost i pravilnost cjelokupnog rada Hrvatskog fonda za privatizaciju. Ove okolnosti u svojoj ukupnosti predstavljaju sadržaje koji u znatnoj mjeri nadilaze radnju i popratne okolnosti koje se ustanovljuju kod izvršenja takvog kaznenog djela za koje se vodi kazneni postupak. Time one predstavljaju posebno teške okolnosti kaznenog djela radi kojih je protiv okrivljenih ...R. P.,... neophodno produljenje pritvora prvostupanjski sud opravdano produljuje pritvor po osnovi čl. 102. st. 1. toč. 4. ZKP.

...

...sud smatra da ... u odnosu na okrivljenike ... Roberta Peše..., postoje zakonski osnovi za produljenje pritvora i po osnovi čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP ...

...svjedok J. K. nije saslušan u dosadašnjem tijeku postupka. Radi se o svjedoku koji ima neposredna saznanja, kako to ukazuju podaci u spisu, o odlučnim i važnim činjenicama inkriminirane djelatnosti navedenim okrivljenicima, koji istoga poznaju ... ukazuje na postojanje osnovane sumnje da bi ti okrivljenici boravkom na slobodi utjecali na tog svjedoka...“

41. Dana 9. travnja 2008. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu. Dana 30. travnja 2008. godine Ustavni sud je djelomično potvrdio odluku Vrhovnoga suda o produljenju pritvora podnositelja zahtjeva temeljem

članka 102., stavka 1., točke 4. Zakona o kaznenom postupku. Međutim, ukinuo je dio pobijane odluke glede osnove iz članka 102., stavka 1., točke 2. Zakona o kaznenom postupku. U tom je dijelu predmet vraćen Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje.

42. Dana 12. svibnja 2008. godine Vrhovni sud je odbio žalbu koju je uložilo državno odvjetništvo protiv odluke Županijskog suda u Zagrebu od 15. veljače 2008. godine. Tako je daljnji pritvor podnositelja zahtjeva bio određen samo temeljem članka 102., stavka 1., točke 4. Zakona o kaznenom postupku.

43. Dana 12. svibnja 2008. godine podnositelj zahtjeva podnio je prijedlog za ukidanje pritvora.

44. Dana 14. svibnja 2008. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva temeljem članka 102., stavka 1. točke 4. Zakona o kaznenom postupku i istovremeno odbilo njegov prijedlog za ukidanje pritvora.

45. Dana 20. svibnja 2008. godine podnositelj zahtjeva žalio se protiv navedenih odluka. Dana 9. lipnja 2008. godine Vrhovni sud odbio je žalbu podnositelja zahtjeva. Dana 24. lipnja 2008. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv navedenih odluka Županijskog suda i Vrhovnog suda. Podnositelj zahtjeva je također naveo da su uvjeti njegovog pritvora bili nečovječni.

46. Dana 10. srpnja 2008. godine Uprava Zatvora u Zagrebu dozvolila je nadzor telefonskih razgovora između podnositelja zahtjeva i njegove braniteljice, gđe V.D.L.

47. Dana 8. kolovoza 2008. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva temeljem članka 102., stavka 1., točke 4. Zakona o kaznenom postupku, ponavljajući isto obrazloženje kako i u svojoj odluci od 15. veljače 2008. godine. Dana 11. kolovoza 2008. godine podnositelj zahtjeva je uložio žalbu u kojoj je, *inter alia*, ponovio svoje navode da su uvjeti njegovoga pritvora nečovječni. Dana 19. rujna 2008. godine Vrhovni sud je odbio žalbu podnositelja zahtjeva, pri čemu se nije osvrnuo na navode podnositelja zahtjeva o uvjetima njegovoga pritvora. Razmotrio je pitanje zakonitosti pritvora podnositelja zahtjeva i detaljno analizirao težinu optužbi i konkretnu okolnost navodnoga načina na koji su djela bila počinjena.

48. Dana 25. rujna 2008. godine utvrđeno je da je ustavna tužba podnositelja zahtjeva od 24. lipnja 2008. godine nedopuštena iz razloga što pobijana rješenja više nisu bila na snazi budući je, u međuvremenu, dana 8. kolovoza 2008. godine bilo doneseno novo rješenje o njegovom pritvoru.

49. Dana 29. rujna 2008. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv rješenja Županijskog suda u Zagrebu od 8. kolovoza 2008. godine i rješenja Vrhovnog suda od 19. rujna 2008. godine. Između ostalih stvari, ponovio je svoje prigovore na uvjete svoga pritvora.

50. Dana 24. listopada 2008. godine Uprava Zatvora u Zagrebu dozvolila je telefonske pozive bez nadzora između podnositelja zahtjeva i njegove braniteljice, gđe V.D.L.

51. Dana 19. studenog 2008. godine Županijski sud u Zagrebu produljio je pritvor podnositelju zahtjeva. Podnositelj zahtjeva je uložio žalbu.

52. Dana 18. prosinca 2008. godine Ustavni sud je utvrdio da je ustavna tužba podnositelja zahtjeva od 29. rujna 2008. godine nedopuštena iz razloga što pobijana rješenja više nisu bile na snazi, budući je u međuvremenu dana 29. studenog 2008. godine doneseno novo rješenje o njegovom pritvoru.

53. Dana 4. veljače 2009. godine Vrhovni sud je potvrdio rješenje Županijskog suda u Zagrebu od 19. studenog 2008. godine. Podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu.

54. Dana 17. ožujka 2009. godine Ustavni sud je prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva i ukinuo rješenje Vrhovnog suda od 4. veljače 2009. godine i rješenje Županijskog suda u Zagrebu od 19. studenog 2008. godine. U izreci odluke utvrdio je povredu prava podnositelja zahtjeva na čovječno postupanje prema njemu i poštivanje njegovoga dostojanstva. Također je naložio Vladi da prilagodi objekt Zatvora u Zagrebu potrebama pritvorenika u razumnome roku, ne duljem od pet godina. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

[Glede prava na slobodu]

4. ... Vrhovni sud Republike Hrvatske u osporenom rješenju navodi da ta prava podnositelju nisu povrijeđena, jer je nesumnjivo ispunjen prvi uvjet za određivanje pritvora kad je na temelju optužnice „nedvojbeno utvrđeno postojanje osnovane sumnje u počinjenje kaznenih djela od strane optuženika, a što je opća pretpostavka određivanja pritvora iz odredbe članka 102. stavka 1. ZKP-a“. Neosnovanim je Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio i tumačenje pritvorske osnove iz članka 102. stavka 1. točke 4. ZKP-a na način da je njezina svrha osiguranje prisustvovanja optuženika kaznenom postupku i da se može primijeniti samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.

...

8. ... da se nekome oduzme sloboda samo zbog osnovane sumnje da je počinio određeno (teško) kazneno djelo, onda se u primjeni takve odredbe naročito značajnim čini zahtjev da tijela kaznenog postupka s posebnom pažnjom ispituju svako produljenje pritvora po toj osnovi. Sama činjenica daljnjeg postojanja osnovane sumnje u tom smislu nije dostatna da bi se, nakon stanovitog proteka vremena, opravdao pritvor. Potrebno je, prema praksi Europskog suda za ljudska prava, u takvim slučajevima razmotriti dva uvjeta za njegovu primjenu: a) jesu li razlozi koji ga opravdavaju i dalje "relevantni i dostatni", te b) jesu li tijela kaznenog postupka u vođenju postupka iskazala "posebnu marnost". Samo u slučaju ako su oba uvjeta ispunjena, razdoblje provedeno u produljenom pritvoru može se smatrati razboritim...

9. ...Propustom Vrhovnog suda Republike Hrvatske da bez valjanog objašnjenja prema načelu razmjernosti ocijeni prikladnost, nužnost i primjerenost daljnjeg zadržavanja u pritvoru podnositelja po osnovi iz članka 102. stavka 1. točke 4. ZKP-a, odnosno samo konstatacija da "(...) *ovo načelo dosadašnjim boravkom optuženika u pritvoru za sada nije ugroženo.*" podnositelju je, prema ocjeni Ustavnog suda, povrijeđeno njegovo ustavno pravo na osobnu slobodu.

...

9.2. ...Vrhovni sud Republike Hrvatske ispravno primjećuje da u primjeni načela razmjernosti „osim vremena provedenog u pritvoru valja imati na umu i razmjer između konkretne težine te broja kaznenih djela za koja se optuženik tereti kao i kazne koje se može očekivati prema stanju spisa ako bude proglašen krivim“. No, pri tome mu iz vida izmiču dvije važne činjenice: (a) činjenica da je podnositelj optužen za kaznena djela za koja se može po zakonu izreći kazna od jedne do deset godina zatvora te da ... po odredbi članka 109. stavka 1. točke 4. ZKP-a, do donošenja prvostupanjske presude pritvor može trajati najdulje dvije godine, s time da se po odredbi članka 28. stavka 3. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta ... može produžiti za još šest mjeseci; (b) činjenica da se podnositelj nalazi u pritvoru već više od 1 godine i 8 mjeseci, a da se ne može u ovom času s izvjesnošću reći koliko će još dokazni postupak i glavna rasprava do donošenja prvostupanjske presude trajati. Potpuna primjena načela razmjernosti, u smislu onoga što je ranije rečeno o pogledu njegovog „testa“ prikladnosti, nužnosti i uravnoteženosti, nesumnjivo traži uvažavanje ovih dviju okolnosti. Samo tada se u konačnici može ispravno ocijeniti je li u konkretnom slučaju javni interes da se podnositelju produžuje pritvor tijekom kaznenog postupka – u kojem tek treba odlučiti o njegovoj krivnji za inkriminirana kaznena djela – preteže nad Ustavom i Europskom konvencijom zajamčenim pravom na osobnu slobodu.

...

[Glede zabrane mučenja]

Ustavni sud napominje kako odredbe članka 74. stavka 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora propisuju, uz ostalo, prostorni standard za jednog zatvorenika na sljedeći način: *Prostorije u kojima borave zatvorenici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane. Za svakog zatvorenika u spavaonici mora biti najmanje 4 m² i 10 m³ prostora.*

...činjenica prenapučenosti zatvora u Zagrebu ne može prihvatiti kao objašnjenje za loš položaj podnositelja u svjetlu njegova smještaja u spornoj ćeliji te uvjeta života u njoj. Pri tome, Ustavni sud upozorava da se radi o pritvoreniku, a ne o zatvoreniku, kojem se u smislu pretpostavke okrivljenikove nedužnosti, kako je ranije istaknuto, ustavno pravo na osobnu slobodu smije manje ograničiti nego zatvoreniku.

17.2. Ocjenjujući kvalitetu medicinske pomoći, Ustavni sud prihvaća navode uprave Zatvora u Zagrebu o zadovoljavajućem stupnju te pomoći. Međutim, uprava zatvora mora, vodeći računa o općem načelu suzbijanja štetnih učinaka prenapučenosti pojačanom skrbi za pritvorenike i zatvorenike, uspostaviti za pritvorenike standarde korištenja dodatne medicinske pomoći angažiranjem vanjskih liječničkih usluga, koje neće ovisiti o diskrecijskoj ocjeni uprave zatvora.

17.3. Konačno, Ustavni sud ocjenjuje da je pravni režim posjeta članova obitelji pritvorenicima i zatvorenicima, u uvjetima prenapučenosti, neprimjeren, kako u pogledu duljine dopuštenog kontakta, tako i u pogledu procedure koja se na članove obitelji ... i koja ... bitno umanjuje smisao takvih kontakata...

...

22. Ustavni sud je iz razloga navedenih u točkama ... 17. ocijenio da su podnositelju uvjetima smještaja i života u zatvoru za izvršavanje pritvora, koji u svojoj ukupnosti predstavljaju ponižavajuće postupanje, povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 23. i 25. stavkom 1. Ustava, kao i odredbom članka 3. Europske konvencije.

Ustavni sud nije razmatrao mogućnost dodjele pravične naknade podnositelju za ove povrede ustavnih odnosno konvencijskih prava, jer u hrvatskom pravnom poretku za to postoji drugo, djelotvorno pravno sredstvo (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-1437/07 od 23. travnja 2008.).

...”

55. Dana 18. ožujka 2009. godine podnositelj zahtjeva je pušten.

56. Dana 29. travnja 2009. godine podnositelj zahtjeva podnio je državnom odvjetništvu zahtjev za naknadu štete, tražeći da se u toj stvari postigne nagodba.

4. Izjave nekih visoko rangiranih državnih dužnosnika u medijima

57. Dana 17. lipnja 2007. godine u nedjeljnom izdanju nacionalnih dnevnih novina *Nedjeljni jutarnji* objavljen je članak pod naslovom „Mito U HFP-u: 6 uhićenih“. Članak počinje kako slijedi:

„ZAGREB – Šest uhićenih, od kojih su tri potpredsjednici Hrvatskog fonda za privatizaciju, potraga za sedmom osobom te potrošenih više od 800 tisuća, možda i 1,3 milijuna eura iz državne blagajne za mito osobama u HFP-u, rezultat su jednogodišnje krim obrade, ...“

58. U tom je članku citirana slijedeća izjava ravnatelja policije:

„Da bi popili kavu s vama i pustili vas u igru, u namještanje poslova za kupnju imovine iz HFP-a, bilo je potrebno platiti 50 tisuća eura“, kazao je Marijan Benko, ravnatelj Policije...“

59. Dana 17. lipnja 2007. godine u nacionalnim dnevnim novinama *24 sata* objavljen je članak pod naslovom „Uzeli milijune eura“. Citirana je slijedeća izjava Glavnog državnog odvjetnika:

„-Da bi vas saslušali, odnosno otišli s vama na kavu, tražili su 50.000 eura...“

60. Dana 18. lipnja 2007. godine u nacionalnim dnevnim novinama *24 sata* objavljen je članak pod naslovom „Najveći korupcijski skandal“. Ponovno je citirana slijedeća izjava Glavnog državnog odvjetnika:

„Državni odvjetnik Mladen Bajić rekao je kako su tijekom istrage osumnjičeni bili nezasitno pohlepni. Samo da bi započeli ikakav razgovor o poslu, tražili su 50.000 eura, kako su govorili, za kavu.“

61. Dana 21. lipnja 2007. godine u nacionalnim dnevnim novinama *Večernji list* objavljen je slijedeći citat iz izjave koju je dao g. Ivo Sanader, Predsjednik Vlade:

„U Fondu za privatizaciju posrijedi je bio organizirani kriminal, rekao je premijer Sanader. –Ne mora biti da su u svakom projektu zajedno sudjelovala trojica potpredsjednika Fonda, ali vjerojatno je da je svaki od njih radio s nizom drugih ljudi, pa se u tom smislu može govoriti o organiziranom kriminalu.“

62. Dana 22. lipnja 2007. godine u nacionalnim dnevnim novinama *Jutarnji list* objavljen je članak pod naslovom „Predsjednik Mesić: Tri tenora dobit će orkestar“. Mjerodavni dio članka glasi kako slijedi:

„ZAGREB – Istraga o korupciji će se proširiti i na druge institucije, nije dovoljno riješiti samo Hrvatski fond za privatizaciju. On je centar korupcije, no kao hobotnica proširen je dalje. Akcije Maestro samo je jedan pravac djelovanja, a bit će ih više. Melodija se zna i uštimava, a i partitura je zadana. Tri tenora dobit će orkestar – rekao je predsjednik Mesić...“

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

63. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 8/1998 (pročišćeni tekst), 113/2000, 124/2000 (pročišćeni tekst), 28/2001 i 41/2001 (pročišćeni tekst), 55/2001 (ispravak)) propisuje kako slijedi:

Članak 23.

„Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja...“

Članak 25.

„Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštivati njegovo dostojanstvo.

...“

Članak 28.

“Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.“

64. Članak 62., stavak 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (Narodne novine br. 29/2002) glasi kako slijedi:

Članak 62.

“(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...“

65. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003, 178/2004 i 115/2006) propisuju kako slijedi:

Članak 3.

(1) Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.

4. Mjere opreza

Članak 90.

(1) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 102. ovoga Zakona zbog kojih je moguće odrediti pritvor, sud će, ako se ista svrha može ostvariti i nekom od mjera opreza propisanih ovim člankom, obrazloženim rješenjem naložiti okrivljeniku provođenje jedne ili više mjera....

(2) Mjere opreza jesu:

- 1) zabrana napuštanja boravišta,
- 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
- 3) obveza okrivljenika da se povremeno javlja određenoj osobi ili državnom tijelu,
- 4) zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
- 5) zabrana poduzimanja određene poslovne aktivnosti,
- 6) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
- 7) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom.

....“

8. Općenite odredbe o pritvoru

Članak 101.

(1) Pritvor može biti određen samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom [opreza].

(2) Čim prestanu razlozi zbog kojih je pritvor određen, pritvor se mora ukinuti i pritvorenika pustiti na slobodu.

(3) Pri odlučivanju o pritvoru, posebno o njegovu trajanju, vodit će se računa o razmjeru između težine počinjenoga kaznenog djela, kazne koja se....može očekivati u postupku i potrebe određivanja i trajanja pritvora.

(4) Sudbena tijela pred kojima se vodi postupak postupat će u predmetima u kojima je određen pritvor posebno žurno, te po službenoj dužnosti paziti jesu li prestali razlozi i zakonski uvjeti za pritvor i u tom slučaju ga odmah ukinuti.

9. Osnove za određivanje pritvora

Članak 102.

„(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor se protiv te osobe može odrediti:

....

2) ako postoji osnovana sumnja da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, sudionike ili prikrivače,

3) ako osobite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo...

4) ako su u pitanju kaznena djela: ubojstva, razbojništva, silovanja, terorizma, otmice, zlouporabe opojnih droga, iznude, zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju, zlouporabe položaja ili ovlasti, udruživanja za počinjenje kaznenog djela ili kojeg drugoga kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od dvanaest godina ili teža kazna, ako je to neophodno zbog posebno teških okolnosti djela.“

Članak 106.

(1) Pritvor određen rješenjem istražnog suca....

(2) Iz opravdanih razloga istražni sudac...može pritvor tijekom istrage produžiti i to prvi puta za još najviše dva mjeseca, a zatim za još najviše tri mjeseca.

(3) Ukupno trajanje pritvora u istrazi ne može prijeći šest mjeseci....“

Članak 107.

....

(2) Nakon podnošenja optužnice...[sudsko]vijeće.... će ispitati svaka dva mjeseca postoje li i dalje zakonski uvjeti za pritvor...“

Osnove zbog kojih se [prvostupanjska] presuda može pobijati**Članak 366.**

[Prvostupanjska] presuda se može pobijati:

1) zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka,

2) zbog povrede Kaznenog zakona,

3) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,

4) zbog odluke o kaznenim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnim zahtjevima te zbog odluke o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja.

66. Mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005 i 42/2008) propisuju kako slijedi:

Članak 19.

„(1) Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga Zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr. ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.“

Članak 1046.

„Šteta je ....povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).“

67. Mjerodavni dio članka 186.(a) Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03) glasi kako slijedi:

„Osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske dužna se prije podnošenja tužbe obratiti nadležnom državnom odvjetništvu sa zahtjevom za mirno rješenje spora.

....

Ako zahtjev iz stavka 1. ovoga članka ne bude prihvaćen ili o njemu ne bude odlučeno u roku od tri mjeseca od njegova podnošenja, podnositelj zahtjeva može podnijeti tužbu nadležnom sudu.

...“

68. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora, (Narodne novine br. 128/1999 i 190/2003) glase kako slijedi:

Članak 17.

„(1) Protiv postupka i odluke kojom se zatvorenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ovoga Zakona zatvorenik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu.

(2) O zahtjevu za sudsku zaštitu odlučuje sudac izvršenja.“

Članak 74.

....

Prostorije u kojima borave zatvorenici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane. Za svakog zatvorenika u spavaonici mora biti najmanje 4 m² i 10 m³ prostora.

....”

69. U odluci br. U-III-1437/2007 od 23. travnja 2008. godine Ustavni sud je utvrdio da su uvjeti pritvora zatvorenika, P.M. u Kaznionici u Lepoglavi predstavljali nečovječno postupanje. Razmotrio je i zahtjev P.M.-a za pravičnom naknadom. Mjerodavni dijelovi odluke glase:

Ustavni sud posebno neprihvatljivim smatra stajalište [nižih] sudova da se u ovom slučaju ne može dosuditi naknada neimovinske štete prema članku 200. Zakona o obveznim odnosima, jer da se radi o pravnom nepriznatom obliku naknade štete.

...

Hrvatski Zakon o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05.) je u članku 1046. definirao neimovinsku štetu kao povredu prava osobnosti. Drugim riječima, svaka povreda prava osobnosti predstavlja neimovinsku štetu.

Pojam prava osobnosti Zakon o obveznim odnosima daje u članku 19. stavku 2. gdje se kao prava osobnosti u smislu tog Zakona navode: pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, sloboda i dr.

... valja zaključiti da je u ovom slučaju došlo do povrede ljudskog ustavnog i osobnog dobra, jer je podnositelj bio u zatvorskim uvjetima koji nisu sukladni standardima koji su propisani Zakonom o izdržavanju kazne zatvora, a isti su protivni i pravnom standardu koji je propisan člankom 25. stavkom 1. Ustava. Zbog toga su sudovi dužni odrediti odštetu i za tu povredu ljudskog dostojanstva.

..."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. I ČLANKA 5., STAVKA 3. KONVENCIJE

14. Podnositelj zahtjeva prigovara na temelju članka 3. Konvencije uvjetima svojega pritvora. Nadalje prigovara na temelju članka 5., stavka 3. trajanju svoga pritvora te tvrdi da su razlozi na koje su se pozvali nacionalni sudovi kad su odredili produljenje njegovoga pritvora bili nedostatni i neodgovarajući tijekom cijeloga njegovoga pritvora. Članak 3. i članak 5. glase:

Članak 3.

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

Članak 5., stavak 3.

Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja.

Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.

A. Dopuštenost

71. Vlada tvrdi da nakon odluke Ustavnog suda od 17. ožujka 2009. godine podnositelj zahtjeva više nije mogao tvrditi da je žrtva povreda navedenih na temelju članka 3. i članka 5., stavka 3. Konvencije, jer je Ustavni sud utvrdio povredu tih odredbi. Nadalje, glede prigovora podnositelja zahtjeva na temelju članka 3. Konvencije (uvjeti njegovoga pritvora), nacionalno je pravo naknadno omogućilo podnositelju zahtjeva potraživati naknadu štete u građanskom postupku protiv države.

72. Podnositelj zahtjeva osporava te tvrdnje.

1. Opća načela

73. Sud smatra da su pitanje ima li podnositelj zahtjeva položaj žrtve i pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava bitno povezana u okolnostima ovoga predmeta, te da ih stoga treba zajedno razmotriti.

74. Glede položaja žrtve podnositelja zahtjeva, Sud ponavlja da on može, na temelju članka 34. Konvencije „primati zahtjeve bilo koje fizičke osobe...koji tvrde da su žrtve povrede prava priznatih u ovoj Konvenciji ili dodatnim protokolima što ih je počinila jedna visoka ugovorna stranka.., Prvo je na nacionalnim vlastima da isprave svaku navodnu povredu Konvencije. U tom pogledu, pitanje može li podnositelj zahtjeva tvrditi da je žrtva navodne povrede mjerodavno je u svim fazama postupka koji se vodi na temelju Konvencije (vidi predmete *Burdov v. Russia*, br. 59498/00, stavak 30., ECHR 2002-III i *Trepashkin v. Russia*, br. 36898/03, stavak 67., 19. srpnja 2007.).

75. Sud također ponavlja da neka odluka ili mjera koja je povoljna za podnositelja zahtjeva u načelu nije dostatna da bi ga se lišilo njegovoga položaja „žrtve“, osim ako su nacionalne vlasti priznale, bilo izričito ili u biti, povredu Konvencije te za nju dale i zadovoljštinu (vidi predmete *Amuur v. France*, 25. lipnja 1996., stavak 36., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III i *Dalban v. Romania* [GC], br. 28114/95, stavak 44., ECHR 1999-VI). Takvo priznanje i zadovoljština obično su rezultat procesa iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava (vidi predmet *Koç and Tambaş v. Turkey* (dec.), br. 46947/99, 24. veljače 2005.).

76. Sud nadalje ponavlja da su mehanizmi zaštite temeljnih prava uspostavljeni Konvencijom, supsidijarni u odnosu na nacionalne sustave koji čuvaju ljudska prava. Konvencija ne određuje državama ugovornicama neki zadani način za osiguranje djelotvorne primjene Konvencije unutar njihovoga internoga prava. Izbor najprikladnijega načina da se to postigne u

načelu je stvar domaćih vlasti, koje su u trajnom kontaktu s vitalnim snagama svojih zemalja i u boljem su položaju procijeniti mogućnosti i resurse koje im daju njihovi odnosni domaći pravni sustavi (vidi predmete *Swedish Engine Drivers' Union v. Sweden*, 6. veljače 1976., stavak 50., Series A br. 20; *Chapman v. the United Kingdom* [GC], br. 27238/95, stavak 91., ECHR 2001-I i *Sisojeva and Others v. Latvia* [GC], br. 60654/00, stavak 90., ECHR 2007-II).

77. Glede iscrpljivanja domaćih pravnih sredstva, Sud ponavlja da se on, u skladu s člankom 35., stavkom 1. Konvencije, može nekim pitanjem baviti samo nakon što budu iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha članka 35. je dati svim državama ugovornicama priliku da spriječe ili isprave povrede navedene protiv njih prije nego što ti navodi budu dostavljeni Sudu (vidi, na primjer, predmete *Hentrich v. France*, 22. rujna 1994., stavak 33., Series A br. 296-A i *Remli v. France*, 23. travnja 1996., stavak 33., *Reports* 1996-II). Tako prigovor podnesen Sudu treba prvo biti podnesen ogovarajućim nacionalnim sudovima, barem u biti, u skladu s formalnim zahtjevima domaćega prava i u propisanim rokovima. Drugačije stajalište značilo bi dupliciranje domaćega procesa s postupkom pred Sudom, što bi se teško moglo smatrati spojivim sa supsidijarnim značajem Konvencije (vidi predmet *Gavril Yosifov v. Bulgaria*, br. 74012/01, stavak 42., 6. studeni 2008.). Ipak, obveza iscrpiti domaća pravna sredstva zahtijeva samo da podnositelj zahtjeva redovnim putem koristi pravna sredstva koja su djelotvorna, dostatna i pristupačna u odnosu na njegove pritužbe na temelju Konvencije (vidi predmete *Balogh v. Hungary*, br. 47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004. i *John Sammut and Visa Investments Limited v. Malta* (dec.), br. 27023/03, 28. lipnja 2005.).

2. Primjena ovih načela na ovaj predmet

(a) Članak 3.

78. Sud bilježi da je u svojoj odluci od 17. ožujka 2009. godine Ustavni sud izričito utvrdio povredu članka 3. Konvencije glede uvjeta pritvora podnositelja zahtjeva. Presudio je da opći uvjeti njegovoga pritvora predstavljaju ponižavajuće postupanje prema njemu. Utvrđenja Ustavnoga suda obuhvatila su cijelo razdoblje tijekom kojeg je podnositelj zahtjeva bio u pritvoru.

79. Po mišljenju Suda, ova utvrđenja Ustavnog suda nedvojbeno predstavljaju odluku u korist podnositelja zahtjeva, čime su mjerodavne nacionalne vlasti izričito priznale povredu njegovoga prava da ne bude podvrgnut postupanju protivnome članku 3. Konvencije.

80. Sud smatra da zadovoljština u okolnostima podnositelja zahtjeva ima dva vida: jedan je micanje podnositelja zahtjeva iz okolnosti pritvora

koje su protivne članku 3. Konvencije, a drugi je moguće dosuđivanje naknade štete za vrijeme tijekom kojega je bio u takvim uvjetima. S tim u vezi Sud bilježi da je podnositelj zahtjeva bio pušten odmah nakon odluke Ustavnog suda. Nadalje, Sud bilježi da je pravo na poštivanje nečije „osobnosti“ zaštićeno na temelju članka 19. Zakona o obveznim odnosima i da se sve povrede toga prava priznaju kao osnove za dosuđivanje naknade štete na temelju članka 1046. istoga zakona u odnosu na nematerijalnu štetu. Sud isto tako prima na znanje odluku Ustavnog suda br. U-III-1437/2007 od 23. travnja 2008. – vidi stavak 73. ove presude), koju je dostavila Vlada, u kojoj je Ustavni sud izričito naveo da u slučaju kad on utvrdi da je podnositelj zahtjeva bio pritvoren u neprihvatljivim uvjetima, on ima pravo na naknadu štete od države. Ovaj pristup Ustavnog suda jasno naznačuje da osoba u položaju podnositelja zahtjeva ima priznato pravo, na temelju domaćeg prava, tražiti naknadu od države.

81. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva uistinu tražio naknadu štete od države i da postupak s tim u vezi sada traje pred nadležnim građanskim sudom. Iako se pokretanje građanskog postupka za naknadu štete ne može samo po sebi smatrati djelotvornim pravnim sredstvom u odnosu na nepovoljne zatvorske uvjete, taj postupak, u kombinaciji s odlukom Ustavnog suda kojom se nalaže trenutačno puštanje podnositelja zahtjeva, u okolnostima ovoga predmeta, zadovoljava zahtjeve djelotvornosti (vidi, *mutatis mutandis*, *Štitić v. Croatia* (dec.), br. 9660/03, 9. studeni 2006.).

82. Stoga je, budući da je postupak koji se odnosi na zahtjev podnositelja zahtjeva za naknadu štete još uvijek u tijeku, ovaj dio zahtjeva preuranjen. Slijedi da mora biti odbačen u skladu s člankom 35., stavcima 1. i 4. Konvencije.

(b) Članak 5., stavak 3.

83. Sud prvo primjećuje da je podnositelj zahtjeva prigovorio da su razlozi na koje su se pozvali nacionalni sudovi kad su naložili i produljili njegov pritvor bili nedostatni i neodgovarajući tijekom cijeloga njegovoga pritvora. Glede odluke Ustavnoga suda od 17. ožujka 2009. godine, njome je ukinuta odluka Vrhovnoga suda od 4. veljače 2009. godine s osnova što taj sud nije utvrdio da bi bila ispunjena dva uvjeta za određivanje daljnjega pritvora: (a) jesu li razlozi koji opravdavaju lišenje slobode bili još uvijek „relevantni i dostatni“ i (b) jesu li mjerodavne vlasti iskazale „posebnu marnost“ u provođenju postupka. Po mišljenju Ustavnoga suda „samo u slučaju ako su oba uvjeta ispunjena, razdoblje provedeno u produljenom pritvoru može se smatrati razboritim.“

84. Prije odluke Ustavnog suda od 17. ožujka 2009. godine u postupku pred nacionalnim sudovima, podnositelj zahtjeva uložio je nekoliko ustavnih tužbi koje su ili bile odbijene ili utvrđene nedopuštenima. U svojoj

se odluci od 17. ožujka 2009. godine Ustavni sud nije nigdje osvrnuo na ukupno trajanje pritvora podnositelja zahtjeva. On je samo ukinuo odluku Vrhovnog suda od 4. veljače 2009. godine, bez bilo kakvog utvrđenja je li došlo do povrede prava podnositelja zahtjeva na temelju članka 5., stavka 3. Konvencije. Još je od veće važnosti za pitanje položaja žrtve podnositelja zahtjeva to što on nema nikakvo pravo na temelju nacionalnog prava tražiti bilo kakvu naknadu u vezi sa svojim prigovorom o trajanju njegovoga pritvora. Stoga se, u okolnostima ovoga predmeta, ne može reći da je podnositelj zahtjeva izgubio svoj položaj žrtve glede svoga prigovora na temelju članka 5., stavka 3. Konvencije.

85. Slijedi da prigovor Vlade treba biti odbijen.

86. Sud nadalje smatra da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadalje smatra da nije nedopušten po bilo kojoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

87. Podnositelj zahtjeva tvrdi da su osnove za određivanje i produljivanje njegovoga pritvora bile nedostatne, posebice osnove na temelju članka 102., stavka 1. točke 4. Zakona o kaznenom postupku.

88. Vlada tvrdi da su razlozi na koje su se pozvali nacionalni sudovi za određivanje i produljenje pritvora podnositelja zahtjeva – time da su oni, prije optužnice protiv njega bili, opasnost da bi mogao utjecati na svjedoke, opasnost da bi mogao ponoviti kazneno djelo i težina optužbi, a nakon optužnice, samo težina optužbi – bili relevantni i dostatni.

89. Vlada također tvrdi da je, zbog težine optužbi protiv podnositelja zahtjeva, njegovo puštanje moglo dovesti do javnih nereda. Objasnili su da je podnositelj zahtjeva bio jedan od potpredsjednika HFP-a, ustanove koja je bila nadležna za proces privatizacije u Hrvatskoj i koja je imala značajnu ulogu u gospodarskom životu u zemlji. Kao takav, podnositelj zahtjeva je uživao javno povjerenje, kojemu je naškodio zlouporabom svojega položaja. Istovremeno je nekoliko rukovoditelja visoke razine HFP-a bilo uhićeno zbog sumnje na korupciju, što je dodalo težini optužbe.

90. Nadalje tvrde da je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva bio vrlo složen, budući se odnosio na brojne navode o kaznenoj aktivnosti od strane deset okrivljenika.

2. Ocjena Suda

91. Sud ponavlja da na temelju drugog dijela članka 5., stavka 3., osoba kojoj se na teret stavlja kazneno djelo, mora uvijek biti puštena za vrijeme

suđenja, osim ako država može dokazati postojanje „mjerodavnih i dostatnih“ razloga koji opravdavaju daljnje trajanje pritvora te osobe (vidi predmet *Yağcı and Sargin v. Turkey*, 8. lipnja 1995., stavak 52., Series A br. 319-A). Štoviše, domaći sudovi „moraju ispitati sve činjenice koje daju argumente za ili protiv postojanja istinskog zahtjeva javnog interesa koji opravdava, uz dužno poštivanje načela predmnijeve nevinosti, odstupanje od pravila poštivanja pojedinačne slobode te ih moraju navesti u svojim odlukama o zahtjevima za puštanje na slobodu (vidi predmet *Letellier v. France*, 26. lipnja 1991., stavak 35., Series A br. 207).

92. Sud nadalje ponavlja da je opstojnost osnovane sumnje da je uhićena osoba počinila neko kazneno djelo *conditio sine qua non* za zakonitost produljenog pritvora, ali da nakon proteka određenog vremena to više nije dovoljno. Odluka suda kojom se produljuje pritvor traži čvršću osnovu kako bi se dokazalo ne samo da postoji istinska „osnovana sumnja“, nego i da su postojali i drugi ozbiljni razlozi od javnog interesa koji, bez obzira na predmnijevu nevinosti, pretežu nad pravom na slobodu (vidi, između ostalih izvora prava, predmet *A. v. France*, 23. rujna 1998., stavak 102., *Reports 1998-VII*), s time da je prvenstvena svrha drugog dijela članka 5., stavka 3. tražiti privremeno puštanje na slobodu okrivljenika tijekom suđenja (vidi predmete *Garycki v. Poland*, br. 14348/02, stavak 39., 6. veljače 2007. i *McKay v. the United Kingdom* [GC], br. 543/03, stavak 41., ECHR 2006-X).

93. Sud primjećuje da je razdoblje pritvora podnositelja zahtjeva započelo 16. lipnja 2007. godine, kad je prvo bio uhićen, a završilo 18. ožujka 2009. godine, kad je pušten. Tako je ono trajalo jednu godinu, devet mjeseci i dva dana.

94. U svojim odlukama o produljenju pritvora podnositelja zahtjeva vlasti su se prvenstveno oslonile na tri osnove, i to ozbiljnu narav kaznenog djela za koje je optužen, opasnost da bi mogao utjecati na svjedoke i opasnost da bi, ako bi bio na slobodi, mogao ponovno počinuti kazneno djelo.

(a) Opasnost od ponovnog počinjenja kaznenog djela

95. Sud smatra da ozbiljnost neke optužbe može dovesti do toga da sudske vlasti stave i ostave osumnjičenika u pritvoru do suđenja kako bi spriječili bilo kakve pokušaje da počinu daljnja kaznena djela. No, međutim, između ostalih uvjeta, potrebno je da opasnost bude vjerojatna a mjera odgovarajuća, u svjetlu okolnosti predmeta, a osobito prošlosti i osobnosti dotične osobe (vidi predmet *Clooth v. Belgium*, 12. prosinca 1991., stavak 40., Series A br. 225).

96. Sud bilježi da podnositelj zahtjeva nije do tada bio evidentiran u kaznenoj evidenciji i da nije obavljena nikakva stručna procjena vjerojatnosti da će on ponovno počinuti kazneno djelo. Nadalje, budući da je

optužen za počinjenje kaznenih djela blisko povezanih s njegovim položajem kao jednoga od potpredsjednik HFP-a, nakon što je bio razriješen te dužnosti dana 29. lipnja 2007. godine, nije opstala nikakva opasnost da će on ponoviti kazneno djelo.

97. Osnova koja se temelji na riziku ponovnog počinjenja nije stoga samo po sebi opravdala nastavak pritvora podnositelja zahtjeva nakon 29. lipnja 2007. godine.

(b) Opasnost da će utjecati na svjedoke

98. Sud priznaje da je predmet podnositelja zahtjeva bio vrlo složen, te je bilo nužno izvršiti teške izvide. Neki od svjedoka bili su zaposlenici HFP-a, u kojemu je podnositelj zahtjeva bio na visokom položaju. Uvjerenje vlasti da je on stoga trebao biti držan u pritvoru kako bi ga se spriječilo da bude u mogućnosti utjecati na svjedoke lako je za razumjeti, barem na početku.

99. Međutim, dugoročno, zahtjevi istrage nisu dostatni za opravdanje pritvora osumnjičenika: u redovnom tijeku događaja navedeni rizici se smanjuju s protekom vremena kako se provode izvidi, uzimaju izjave i obavljaju verifikacije (vidi naprijed citirani predmet *Clooth*, stavak 43.).

100. Sud bilježi da su do 13. veljače 2008. godine, kad je podnesena optužnica, bili izvedeni dokazi saslušanjem pred istražnim sucem svih svjedoka koji su bili zaposlenici HFP-a. Stoga opasnost da bi podnositelj zahtjeva mogao utjecati na svjedoke više nije postojala nakon toga datuma. Iz toga se treba izvesti da je nakon dana 13. veljače 2008. godine, datuma kad je podignuta optužnica protiv podnositelja zahtjeva, rizik o kojemu je riječ nestao i da više nije mogao služiti kao opravdanje za njegov pritvor.

(c) Zaštita javnog poretka

101. Sud primjećuje da se Vlada pozvala i na zaštitu javnog poretka kao osnovu za pritvor podnositelja zahtjeva, iako to nacionalni sudovi nisu izričito spomenuli. Ovi su se, međutim, pozvali na štetu koju je navodno ponašanje podnositelja zahtjeva uzrokovalo u odnosu na povjerenje javnosti. U svakom slučaju, Sud prihvaća da pojedina kaznena djela, zbog svoje osobite težine i reakcije javnosti na njih, mogu dovesti do uznemirenja javnosti koje može opravdati pritvor prije suđenja, barem određeno vrijeme.

102. U iznimnim okolnostima – i očito, podložno tome da postoje dostatni dokazi – ovaj se čimbenik dakle može uzeti u obzir u svrhu Konvencije. Međutim, ova se osnova može smatrati relevantnom i dostatnom samo ako se temelji na činjenicama koje mogu pokazati da bi puštanje okrivljenika u stvari bilo protivno javnom poretku Nadalje, pritvor će i dalje biti legitiman samo ako javni poredak ostane ugrožen; njegov nastavak ne može se koristiti kao anticipacija kazne zatvora. (vidi predmete

Kemmache v. France, 27. studeni 1991., stavak 52., Series A br. 218 i *Tomasi v. France*, 27. kolovoza 1992., stavak 91., Series A br. 241-A).

103. Sud konačno bilježi da hrvatsko pravo ne priznaje pojam protivnosti javnom poretku uzrokovane kaznenim djelom kao osnovu za pritvor. Nadalje, nacionalni sudovi nisu objasnili zašto je bio potreban produljeni pritvor podnositelja zahtjeva kako bi se spriječila uznemirenost javnosti i nisu ispitali je li podnositelj zahtjeva predstavljao opasnost za javnu sigurnost. Stoga se tvrdnje Vlade koje se pozivaju na zaštitu javnog poretka ne mogu smatrati dostatnima za određivanje ili produljenje pritvora podnositelja zahtjeva.

(d) Ozbiljnost navodnih kaznenih djela

104. Sud je opetovano presudio da se, iako strogost sankcije s kojom je okrivljenik suočen jest mjerodavni element pri procjeni rizika od skrivanja ili ponovnog počinjenja kaznenog djela, potreba da se nastavi lišenje slobode ne može se procijeniti iz čisto apstraktnog gledišta, uzimajući u obzir samo težinu djela. Produljenje pritvora ne može se koristiti niti na način da se anticipira kazna zatvora (vidi predmete *Belevitskiy v. Russia*, br. 72967/01, stavak 101., 1. ožujka 2007.; *Panchenko v. Russia*, br. 45100/98, stavak 102., 8. veljače 2005.; *Khudoyorov v. Russia*, br. 6847/02, stavak 180., ECHR 2005-X i *Ilijkov v. Bulgaria*, br. 33977/96, stavak 81., 26. srpnja 2001.).

105. U ovome su predmetu od 15. veljače 2008., odmah nakon što je počelo suđenje, do 18. ožujka 2009. godine, domaći sudovi produljivali pritvor podnositelja zahtjeva samo s osnove osobito teških okolnosti pod kojima je navodno počinio kaznena djela o kojima je riječ. To razdoblje je trajalo jednu godinu, jedan mjesec i tri dana.

106. Glede naravi kaznenih djela koja se stavljaju na teret podnositelju zahtjeva u ovome predmetu, Sud bilježi da je on optužen za počinjenje kaznenih djela povezanih s primanjem mita u svojstvu jednoga od potpredsjednika HFP-a. I dok Sud prihvaća da su optužbe protiv podnositelja zahtjeva bile ozbiljne i da su nacionalni sudovi utvrdili da su navodna kaznena djela za sobom povlačila veliki stupanj kriminalne odlučnosti za poduzimanje jednog broja nezakonitih koraka kroz dulje razdoblje, Sud bilježi da objašnjenja koja su dali nacionalni sudovi s tim u vezi nisu dostatna i relevantna za produljenje pritvora podnositelja zahtjeva nakon 15. veljače 2008. godine. Niti jedan element koji su predočili nacionalni sudovi nije mogao dokazati da je podnositelj zahtjeva predstavljao trajnu opasnost ili da bi njegovo puštanje na bilo koji način štetilo vođenju kaznenog postupka protiv njega.

107. Sud nadalje naglašava da su vlasti, kad odlučuju o tome treba li osobu pustiti na slobodu ili zadržati u pritvoru, obvezne, na temelju članka 5., stavka 3. razmotriti alternativne načine jamstva njegovoga pojavljivanja

na suđenju. Uistinu, taj članak ne jamči samo pravo „na suđenje u razumnome roku ili puštanje na slobodu dok traje suđenje, već se puštanje na slobodu može uvjetovati jamstvima za pojavljivanje na sudu“ (vidi predmet *Jabłoński v. Poland*, br. 33492/96, stavak 83., 21. prosinca 2000.). Sud u ovome predmetu bilježi da nema nikakve izričite naznake da bi tijekom cijeloga razdoblja pritvora podnositelja zahtjeva vlasti predvidjele bilo kakva druga jamstva kojima bi bio cilj osigurati njegovu nazočnost na suđenju. One nisu niti razmotrile mogućnost osiguranja njegove nazočnosti na suđenju tako što bi mu izrekle, na temelju članka 90. Zakona o kaznenom postupku, druge „preventivne mjere“ kojima je izričita namjena osigurati pravilno vođenje kaznenog postupka.

108. Sud bilježi da podnositelj zahtjeva nije bio višestruki počinitelj i da je bio optužen za financijska kaznena djela a ne za zločine koji bi sadržavali nasilni element. Sud stoga nalazi da su pozivajući se isključivo na težinu optužbi vlasti produljile pritvor podnositelja zahtjeva u razdoblju od 15. veljače 2008. godine do 18. ožujka 2009. godine s osnova koje se ne može smatrati „dostatnima“. U takvim okolnostima nije potrebno ispitati je li postupak bio vođen uz „posebnu revnost“.

109. Stoga je došlo do povrede članka 5., stavka 3. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 4. KONVENCIJE

110. Podnositelj zahtjeva prigovara da postupak koji se odnosi na zakonitost njegovoga pritvora nije bio u skladu s jamstvima na temelju članka 5., stavka 4. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.“

A. Dopuštenost

111. Sud bilježi da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadaje bilježi da nije nedopušten po nekoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

112. Podnositelj zahtjeva tvrdi da se Vrhovni sud, kad je preispitivao rješenje Županijskog suda u Zagrebu od 8. kolovoza 2008. godine kojim mu je produljen pritvor, u svojoj odluci od 19. rujna 2008. godine, nije očitovao

o njegovim navodima da su uvjeti njegovoga pritvora bili nečovječni. Nadalje tvrdi da je u istom postupku Ustavni sud utvrdio da je njegova ustavna tužba od 29. rujna 2008. godine nedopuštena isključivo s osnova da je u međuvremenu bila donesena nova odluka kojom je produljen njegov pritvor. Isto se dogodilo s njegovom ustavnom tužbom od 24. lipnja 2008. godine. Po mišljenju podnositelja zahtjeva, takva praksa protivna je zahtjevima članka 5., stavka 4. Konvencije.

113. Vlada tvrdi da je pritvor podnositelja zahtjeva bio često preispitivan od strane nadležnih sudova po službenoj dužnosti i da je podnositelj zahtjeva također imao mogućnost na temelju domaćega prava zatražiti da mu se ukine pritvor. Podnositelj zahtjeva je uvijek mogao podnijeti žalbu Vrhovnom sudu protiv svakog rješenja o produljenju njegovoga pritvora i o njegovim se žalbama brzo odlučivalo. Glede ovlasti Ustavnog suda u stvarima koje se tiču pritvora, Vlada tvrdi da je on ovlašten preispitati odluke kojima se određuje i produljuje pritvor i ukinuti te odluke kad utvrdi da su suprotne pravu na osobnu slobodu, zajamčenom Ustavom i Konvencijom. Međutim, zahtjevi članka 5., stavka 4. bili su u Hrvatskoj ispunjeni kroz sudsku zaštitu od strane nižih sudova, uključujući i Vrhovni sud, te ne mogu ići tako daleko da budu primjenjivi na postupak koji se odnosi na ustavnu tužbu.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

114. Sud ponavlja da je svrha članka 5., stavka 4. uhićenim i pritvorenim osobama osigurati pravo na sudski nadzor zakonitosti mjere kojoj su podvrgnuti (vidi *mutatis mutandis*, predmete *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*, 18. lipnja 1971., stavak 76., Series A br. 12 i *Ismoilov and Others v. Russia*, br. 2947/06, stavak 145., 24. travnja 2008.). Pravno sredstvo mora biti dostupno dok je neka osoba u pritvoru kako bi ta osoba mogla dobiti brzo sudsko preispitivanje zakonitosti pritvora, koje bi moglo dovesti, kad je to odgovarajuće, do njegovog ili njezinog puštanja na slobodu. Postojanje pravnog sredstva koje traži članak 5., stavak 4. mora biti dostatno izvjesno, ne samo u teoriji nego također i u praksi, bez čega će mu nedostajati dostupnosti i djelotvornosti koje su potrebne u svrhu te odredbe (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Stoichkov v. Bulgaria*, br. 9808/02, stavak 66. *in fine*, 24. ožujka 2005. i *Vachev v. Bulgaria*, br. 42987/98, stavak 71., ECHR 2004-VIII). Dostupnost pravnoga lijeka podrazumijeva, *inter alia*, da okolnosti koje su vlasti dobrovoljno stvorile moraju biti takve da podnositeljima zahtjeva daju stvarnu mogućnost korištenja toga pravnoga sredstva (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Čonka v. Belgium*, br. 51564/99, stavci 46. i 55., ECHR 2002-I).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

115. Sud prvo bilježi da na temelju mjerodavnog domaćeg prava pritvor tijekom istrage mora preispitati istražni sudac nakon mjesec dana i onda ponovno nakon dva mjeseca i tri mjeseca (članak 107. Zakona o kaznenom postupku). Nakon što bude podignuta optužnica, sud mora preispitivati pritvor svaka dva mjeseca. Sud bilježi da su domaći sudovi u okolnostima ovoga predmeta u mnogo navrata preispitali zakonitost pritvora podnositelja zahtjeva.

116. Podnositelj zahtjeva mogao je podnositi zahtjeve da ga seпусти na slobodu. Mogao je uložiti žalbu Vrhovnom sudu protiv svake odluke Županijskog suda u Zagrebu kojom je određen, a kasnije produljivan, njegov pritvor. Sud nalazi da su nacionalni sudovi periodično i automatski preispitali pritvor podnositelja zahtjeva te dali obrazloženje produljenja pritvora. Podnositelj zahtjeva je svaki puta mogao podnijeti žalbu Vrhovnom sudu kao i ustavnu tužbu. Međutim, Sud će se baviti pitanjem jesu li odluka Vrhovnoga suda od 19. rujna 2008. godine i odluke Ustavnog suda od 25. rujna i 18. prosinca 2008. godine bile u skladu s člankom 5., stavkom 4. Konvencije.

(i) Odluka Vrhovnoga suda od 19. rujna 2008.

117. Sud bilježi da je u svojoj žalbi Vrhovnom sudu od 11. kolovoza 2008. godine podnositelj zahtjeva pobijao zakonitost svog pritvora te je isto tako prigovorio da su uvjeti njegovoga pritvora bili nečovječni. Vrhovni sud se nije, odbivši njegovu žalbu od 19. rujna 2008. godine, osvrnuo na te navode. S tim u vezi Sud ponavlja da članak 5., stavak 4. Konvencije uhićenoj ili pritvorenoj osobi daje pravo na preispitivanje, u odnosu na postupovne i materijalne uvjete koji su bitni za „zakonitost“ u smislu Konvencije, njihovog lišenja slobode. To znači da nadležni sud treba ispitati ne samo pridržava li se domaće pravo postupovnih zahtjeva, nego i razumnost sumnje koja je osnov uhićenja, te legitimnost svrhe koja se želi postići uhićenjem, te pritvora koji iz toga proizlazi (vidi predmet *Butkevičius v. Lithuania*, br. 48297/99, stavak 43., ECHR 2002-II).

118. Sud bilježi da je u postupku koji je kulminirao odlukom Vrhovnoga suda od 19. rujna 2008. godine Županijski sud u Zagrebu, postupajući kao prvostupanjski sud, produljio pritvor podnositelja zahtjeva dana 8. kolovoza 2008. godine. Citirao je mjerodavne postupovne odredbe koje postavljaju osnove za produljenje pritvora te dao razloge koji opravdavaju daljnji pritvor podnositelja zahtjeva, i to „osobito teške okolnosti“ pod kojima je navodno počinio kazneno djelo za koje ga se tereti, a koje su okolnosti podrobno opisane (vidi stavak 47. u kojem se upućuje na stavak 39. ove presude).

119. Glede odluke Vrhovnog suda od 19. rujna 2008. godine, ona je potvrdila nalaze pobijane odluke Županijskog suda u Zagrebu i još jednom detaljno navela konkretne okolnosti u kojima su navodno bila počinjena djela.

120. Po mišljenju Suda, i Županijski sud u Zagrebu i Vrhovni sud zadovoljili su zahtjeve navedene u sudskoj praksi Suda, budući da su se bavili postupovnim i materijalnim uvjetima koji su bili bitni za „zakonitost“ daljnjeg pritvora podnositelja zahtjeva u smislu Konvencije.

121. U svjetlu gornjih razmatranja, Sud nalazi da nije došlo do povrede članka 5., stavka 4. Konvencije glede odluke Vrhovnog suda od 19. rujna 2008. godine.

(ii) *Odluke Ustavnog suda od 25. rujna i 18. prosinca 2008.*

122. Sud nadalje bilježi da nacionalni sustav također dozvoljava ustavnu tužbu protiv svakog rješenja Vrhovnog suda o žalbi koja se odnosi na pritvor. Međutim, Sud bilježi da će prema svojoj praksi Ustavni sud utvrditi da je nedopuštena svaka ustavna tužba, kad je, prije nego što je donio odluku, u međuvremenu doneseno novo rješenje o produljenju pritvora. Tako je utvrđeno da su ustavne tužbe podnositelja zahtjeva od 24. lipnja i 29. rujna 2008. godine nedopuštene s tih osnova.

123. S tim u vezi Sud ponavlja da, prema njegovoj sudskoj praksi, članak 5., stavak 4. sadržava, kao i članak 6. stavak 1. pravo pristupa sudu, koje može biti podložno samo razumnim ograničenjima koja ne narušavaju samu njegovu bit (vidi predmete *Shishkov v. Bulgaria*, br. 38822/97, stavci 82.-90., ECHR 2003-I i *Bochev v. Bulgaria*, br. 73481/01, stavak 70., 13. studeni 2008.).

124. Nadalje, članak 5., stavak 4. ne tjera države ugovornice da uspostave drugu razinu nadležnosti za ispitivanje zahtjeva za puštanje iz pritvora. Ipak, država koja uspostavi takav sustav mora u načelu dati pritvorenicima ista jamstva u žalbenom postupku kao i u prvom stupnju (vidi predmet *Toth v. Austria*, 12. prosinca 1991., stavak 84., Series A br. 224; vidi također predmete *Rutten v. the Netherlands*, br. 32605/96, stavak 53., 24. srpnja 2001.; *Lanz v. Austria*, br. 24430/94, stavak 42., 31. siječnja 2002. i *Svipsta v. Latvia*, br. 66820/01, stavak 129., ECHR 2006-III). Sud smatra da se ovo jednako primjenjuje u sustavu koji predviđa ustavnu tužbu protiv odluka kojima se određuje i produljuje pritvor.

125. Međutim, hrvatski sustav, iako dozvoljava ustavnu tužbu, ostavlja Ustavnom sudu mogućnost da čeka na novo rješenje o produljenju pritvora i da tada utvrdi da je ustavna tužba protiv prethodnog rješenja o pritvoru nedopuštena. Tako, iako je podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu protiv rješenja Vrhovnog suda od 9. lipnja 2008. godine, Ustavni sud nije odlučio o ustavnoj tužbi podnositelja zahtjeva do 25. rujna 2008. godine, a tada je samo utvrdio da je ustavna tužba nedopuštena jer je u međuvremenu bilo

doneseno novo rješenje. Ista je situacija ponovljena kad je dana 18. prosinca 2008. godine utvrđeno od strane Ustavnog suda da je ustavna tužba podnositelja zahtjeva od 29. rujna 2008. godine nedopuštena (vidi stavke 48. i 52.). Sud nalazi da nije bilo dovoljno brzo odlučeno o ustavnim tužbama podnositelja zahtjeva od 24. lipnja i 29. rujna 2008. godine te da je bilo dozvoljeno da pitanje ustavnosti njegovoga pritvora ostane nerješavano.

126. Po mišljenju Suda, to što Ustavni sud nije brzo odlučio o ustavnim tužbama podnositelja zahtjeva od 24. lipnja i 29. rujna 2008. godine učinilo je nemogućim osigurati pravilno i smisleno funkcioniranje sustava za preispitivanje njegovoga pritvora, kako je to predviđeno nacionalnim pravom. Time što su ustavne tužbe podnositelja zahtjeva utvrđene nedopuštenima samo zato što su u međuvremenu bila donesena nova rješenja o produljenju pritvora, Ustavni sud nije zadovoljio zahtjev „da okolnosti koje vlasti dobrovoljno stvore moraju biti takve da podnositeljima zahtjeva daju realnu mogućnost korištenja pravnog sredstva“ (vidi stavak 92. ove presude). Tako nije ispunio svoju obvezu iz članka 5., stavka 4. Konvencije da preispita zakonitost pritvora podnositelja zahtjeva. Stoga je došlo do povrede te odredbe.

III. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6. KONVENCIJE

127. Podnositelj zahtjeva nadalje prigovara da je kazneni postupak protiv njega bio nepošten jer sudovi nisu bili nepristrani, nije mu bilo dano odgovarajuće vrijeme i mogućnosti da pripremi svoju obranu i nije se mogao braniti uz pravnu pomoć po svom odabiru, posebice u svjetlu loših uvjeta njegovoga pritvora, što ga je spriječilo da pripremi svoju obranu. Isto tako prigovara da su izjave nekih visokih državnih dužnosnika u medijima bile protivne predmnijevi nevinosti.

Pozvao se na članak 6., stavke 1. 2. i 3(b) i (c) Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza ... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da sud pravično ispita njegov slučaj.

2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...

b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;

c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;...”

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

128. Vlada tvrdi da su prigovori podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. preuranjeni jer je kazneni postupak protiv njega još uvijek u tijeku i da on može uložiti iste prigovore koristeći razna pravna sredstva predviđena domaćim pravom, kao što je žalba protiv prvostupanjske presude i ustavna tužba. Sva prava na koja se poziva podnositelj zahtjeva pred Sudom zajamčena su raznim odredbama Zakona o kaznenom postupku i Ustavom, i, uz to, Konvencija je u Hrvatskoj izravno primjenjiva.

129. Podnositelj zahtjeva se slaže da je mogao ulagati iste prigovore u svojoj žalbi, osim prigovora na temelju članka 6., stavka 2. Konvencije.

2. Ocjena Suda

(a) Članak 6., stavci 1. i 3(b) i (c) Konvencije

130. Sud bilježi da je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva u ovome trenutku u tijeku pred Vrhovnim sudom, kao žalbenim sudom u ovoj stvari. Podnositelj zahtjeva može uložiti svoje prigovore na temelju članka 6., stavaka 1. i 3. (a) i (c) Konvencije i u svojoj žalbi i, konačno, u svojoj ustavnoj tužbi. Iz tih razloga, i u svjetlu supsidijarne prirode mehanizama Konvencije, Sud se slaže s Vladom da je ovaj dio zahtjeva preuranjen budući da je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva još uvijek u tijeku.

131. Slijedi da ovaj dio zahtjeva treba odbaciti na temelju članka 35., stavaka 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

(b) Članak 6., stavak 2. Konvencije

132. Sud primjećuje da su pobijane izjave dali određeni visoki državni dužnosnici te da su objavljene u novinama. Protivno tvrdnji Vlade, ove izjave ne mogu poslužiti kao osnova za žalbu ili bilo koje drugo pravno sredstvo u kontekstu kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva, budući da se, prema domaćem pravu, takva osnova sastoji od činjeničnih pogrešaka i pravnih pogrešaka kao i postupovnih pogrešaka. Pobijane izjave ne spadaju niti u jednu od ovih kategorija. Nadalje, pravna sredstva dostupna podnositelju zahtjeva u kontekstu kaznenog postupka protiv njega mogu se koristiti u odnosu na presude i druge odluke donesene u tome postupku, a ne u odnosu na izjave koje su dali javni dužnosnici u medijima.

133. Glede mogućnosti ulaganja ustavne tužbe zbog navodne povrede prava podnositelja zahtjeva da ga se smatra nevinim, Sud bilježi da iako je to pravo zajamčeno Ustavom, ustavna se tužba može podnijeti samo protiv

odluke koju je donijelo nadležno tijelo vlasti. Međutim, glede pobijanih izjava nije donesena nikakva odluka i stoga protiv njih nema nikakve ustavne tužbe.

134. Slijedi da prigovor Vlade o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava treba odbiti.

135. Sud dalje smatra da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadalje bilježi da nije nedopušten po niti jednoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

136. Podnositelj zahtjeva tvrdi da pobijane izjave četiri visoka državna dužnosnika, objavljene u danima neposredno nakon njegovog uhićenja, predstavljaju proglašenje njegove krivnje prije nego ga je sud proglasio krivim, što predstavlja povredu njegovoga prava da ga se smatra nevinim.

137. Vlada naglašava važnost HFP-a u gospodarskom i javnom životu Hrvatske, što opravdava interes javnosti da bude informirana o njegovim aktivnostima. Glede pobijanih odluka, Vlada naglašava da nisu spominjana imena osumnjičenika i da u vrijeme kad su članci o kojima se radi objavljeni još uvijek nije bilo otkriveno koji od četiri potpredsjednika HFP-a je bio uhićen. Pobijane izjave nisu naznačile da su državni dužnosnici o kojima je riječ spomenuli bilo kakve kriminalne aktivnosti ili dali svoje mišljenje o krivnji podnositelja zahtjeva u odnosu na bilo koje kazneno djelo.

2. Ocjena Suda

138. Sud ponavlja da je predmnijeva nevinosti upisana u stavku 2. članka 6. jedan od elemenata poštenog kaznenog suđenja koje se traži u stavku 1. (vidi predmete *Deweer v. Belgium*, 27. veljače 1980., Series A br. 35., stavak 56. i *Alenet de Ribemont v. France*, 10. veljače 1995., Series A br. 308, stavak 35.). U svom relevantnom aspektu članak 6., stavak 2. ima za cilj spriječiti podrivanje poštenog suđenja izjavama koje prejudiciraju, a dane su u bliskoj vezi s postupkom (vidi predmete *Khuzhin and Others v. Russia*, br. 13470/02, stavak 93., 23. listopada 2008. i *Matijašević v. Serbia*, br. 23037/04, stavak 45., ECHR 2006-X). Njime se zabranjuje preuranjeno izražavanje od strane samoga suda mišljenja da je osoba „optužena za kazneno djelo“ kriva prije nego joj je to dokazano prema zakonu (vidi predmet *Minelli v. Switzerland*, 25. ožujka 1983., Series A br. 62) ali također obuhvaća i izjave državnih dužnosnika koje ohrabruju javnost da vjeruje da je osumnjičenik kriv i prejudiciraju ocjenu činjenica od strane nadležne sudbene vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Alenet de Ribemont*,

stavak 41. i predmete *Daktaras v. Lithuania*, br. 42095/98, stavke 41.-43., ECHR 2000-X i *Butkevičius v. Lithuania*, br. 48297/99, stavak 49., ECHR 2002-II).

139. Sloboda izražavanja, zajamčena člankom 10. Konvencije uključuje slobodu primati i davati informacije. Stoga članak 6., stavak 2. ne može spriječiti vlasti da informiraju javnost o kaznenim istragama koje su u tijeku, ali traži da to čine uz svu potrebnu diskreciju i oprez, ako će biti poštivana predmnijeva nevinosti (vidi naprijed citirani predmet *Allenet de Ribemont* stavak 38. i predmet *Karakaş and Yeşilirmak v. Turkey*, br. 43925/985, stavak 50., 28. lipnja 2005.).

140. Sud je smatrao da je u demokratskom društvu neizbježno priopćiti informacije kad su podignute ozbiljne optužbe za zlouporabu položaja i ovlasti (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavak 50.).

141. Treba učiniti temeljno razlikovanje između izjave da je netko tek osumnjičen za počinjenje kaznenog djela i jasne izjave, dok nema pravomoćne osude, da je pojedinac počinio kazneno djelo o kojemu je riječ. Sud je dosljedno naglašavao važnost biranja riječi od strane javnih dužnosnika u njihovim izjavama prije nego je nekoj osobi suđeno i ona utvrđena krivom za neko određeno kazneno djelo (vid naprijed citirani predmet *Daktaras* i predmete *Böhmer v. Germany*, br. 37568/97, stavke 54. i 56., 3. listopada 2002. i *Nešťák v. Slovakia*, br. 65559/01, stavke 88. i 89., 27. veljače 2007.). Isto je tako naglasio važnost poštivanja predmnijeve nevinosti tijekom tiskovne konferencije od strane državnih dužnosnika (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavke 50.-52. i predmete *Lavents v. Latvia*, br. 58442/00, stavak 122., 28. studeni 2002. i *Y.B. and Others v. Turkey*, br. 48173/99 i 48319/99, stavke 49. 51., 28. listopada 2004.). Ipak, predstavlja li neka izjava javnog dužnosnika povredu načela predmnijeve nevinosti mora bit utvrđeno u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je dana pobijana izjava (vidi predmet *Adolf v. Austria*, 26. ožujka 1982., stavci 36.-41., Series A br. 49). U svakom slučaju, izražena mišljenja ne mogu predstavljati izjave od strane javnog dužnosnika o tome da je podnositelj zahtjeva kriv, što bi ohrabrilo javnost da vjeruje da je on ili ona kriv i prejudiciralo ocjenu činjenica od strane nadležne sudbene vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavak 53.).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

142. Sud uviđa da je podnositelj zahtjeva imao važan položaj u državnoj agenciji koja se bavi privatizacijom sve imovine u državnom vlasništvu i da su njegove aktivnosti bile od velikog interesa za opću javnost. U vrijeme navodnog kaznenog djela od najviših se državnih dužnosnika, uključujući posebice Glavnog državnog odvjetnika i Ravnatelja policije, tražilo da obavještavaju javnost o navodnom djelu i kaznenom postupku koji je iz njega slijedio. Međutim, ova dužnost da se obavještava javnost ne može

opravdati sve moguće izbore riječi, nego treba biti obavljena tako da se poštuje pravo osumnjičenika da ih se smatra nevinima.

143. Sud isto tako ima na umu da su izjave o kojima je riječ dane samo jedan dan (u slučaju Ravnatelja policije i Glavnog državnog odvjetnika) i četiri dana (u drugim slučajevima) nakon uhićenja podnositelja zahtjeva. Međutim, bilo je osobito važno u ovoj početnoj fazi, čak i prije nego je pokrenut kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva, da se ne daju nikakvi javni navodi koji bi se mogli tumačiti kao da, po mišljenju određenih važnih javnih dužnosnika, potvrđuju njegovu krivnju (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavak 51.).

144. Sud bilježi da su u ovome predmetu pobijane izjave dali Glavni državni odvjetnik, Ravnatelj policije, Predsjednik Vlade i Predsjednik Republike, u kontekstu neovisnom od samog kaznenog postupka. Sud će sada nastaviti ispitivati odvojeno svaku od tih izjava koje su dale dotične osobe.

145. Sud bilježi da je Ravnatelj policije citiran da je rekao „Da bi popili kavu s vama i pustili vas u igru, u namještanje poslova za kupnju imovine iz HFP-a bilo je potrebno platiti 50 tisuća eura“, a to je izjava koja je upućivala na već uhićene potpredsjednike HFP-a. Glavni državni odvjetnik je citiran da je rekao „osumnjičeni bili nezasitno pohlepni. Samo da bi započeli ikakav razgovor o poslu, tražili su 50.000 eura“.

146. Sud ne može prihvatiti tvrdnje Vlade da ime podnositelja zahtjeva nije bilo spomenuto i da u to vrijeme nije bio poznat identitet osumnjičenika. Sud bilježi da je podnositelj zahtjeva bio uhićen pod sumnjom da je uzimao mito u svojstvu jednoga od potpredsjednika HFP-a dana 16. lipnja 2007. godine i da su stoga pobijane izjave Ravnatelja policije i Glavnog državnog odvjetnika, objavljene 18. lipnja 2007. godine u članku koji se ticao navodnih kaznenih aktivnosti visoko pozicioniranih zaposlenika HFP-a jasno upućivale, *inter alia*, na podnositelja zahtjeva.

147. Izjave Ravnatelja policije i Glavnog državnog odvjetnika nisu bile ograničene na to da opišu status postupka koji je bio u tijeku ili „stanje sumnje“ protiv podnositelja zahtjeva, nego su bile iznošene kao utvrđena činjenica, bez ikakve zadržke glede toga jesu li osumnjičenici počinili radnju uzimanja mita, radi čega je podnositelj bio uhićen.

148. Glede izjava Predsjednika Vlade, Sud primjećuje da je on ustvrdio da je u HFP-u bilo organiziranog zločina i iako je priznao da tri potpredsjednika možda nisu sudjelovala u svakom projektu, on je također implicirao da su bili uključeni u organizirani zločin. Sud primjećuje da je jasno da se ova izjava također ticala podnositelja zahtjeva, budući je on bio jedan od tri potpredsjednika HFP-a i pobijane izjave su upućivale na kriminalnu aktivnost u vezi s kojom je podnositelj zahtjeva bio uhićen.

149. Glede pobijane izjave Predsjednika Mesića, Sud primjećuje da je on imenovao HFP kao središte korupcije i implicirao da su tri tenora bili dio toga. Iako je koristio metaforične izraze jasno je da je izraz „tri tenora“

upućivao na tri uhićena potpredsjednika HFP-a, od kojih je jedan bio podnositelj zahtjeva. Sud smatra da izričaj pobijane izjave ide dalje od toga da se samo kaže da je podnositelj zahtjeva osumnjičen glede optužbi za korupciju. Upotrijebljeni izrazi označavaju tri potpredsjednika HFP-a, implicirajući da su bili dio korupcije u HFP-u.

150. Sud smatra da su ove izjave od strane javnih dužnosnika predstavljale izjavu o krivnji podnositelja zahtjeva i prejudicirale ocjenu činjenica od strane nadležne sudbene vlasti. Budući da su dužnosnici o kojima je riječ bili na visokim položajima, oni su trebali postupati s osobitim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva koji je u tijeku. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjava, kako je to podcrtano u prednjem tekstu, Sud nalazi da su njihove izjave sigurno ohrabrine javnost da vjeruje da je podnositelj zahtjeva kriv prije nego mu je krivnja dokazana u skladu sa zakonom.

151. U skladu s navedenim Sud nalazi da je došlo do povrede prava podnositelja zahtjeva da ga se smatra nevinim. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 2. Konvencije.

IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 14. KONVENCIJE

152. Na kraju, podnositelj zahtjeva prigovara da je diskriminiran.

153. U svjetlu cjelokupnog materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su pitanja koja su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da taj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Iz toga slijedi da je nedopušten prema članku 35. stavku 3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

V. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

154. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

155. Podnositelj zahtjeva potražuje 60.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete u vezi sa svojim prigovorom na temelju članka 3. Konvencije. On potražuje i 12.862 EUR na ime materijalne štete na ime nastalih troškova liječenja koje mu je bilo potrebno zbog pogoršanja njegovoga zdravlja tijekom pritvora.

156. Vlada tvrdi da je podnositelj zahtjeva, nakon utvrđenja Ustavnoga suda glede njegovih prigovora na temelju članka 3. Konvencije, mogao tražiti naknadu od države. U svakom slučaju, tražena naknada je prekomjerna.

157. Sud primjećuje da su prigovori podnositelja zahtjeva na temelju članka 3. Konvencije utvrđeni nedopuštenima i da on nije podnio nikakav zahtjev za naknadu materijalne ili nematerijalne štete u vezi sa svojim ostalim prigovorima. Stoga odbija taj zahtjev.

B. Troškovi i izdaci

158. Podnositelj zahtjeva potražuje i 5.605 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima u postupku koji se odnosi na određivanje pritvora i produljenje pritvora podnositelja zahtjeva i 4.388,45 EUR za one nastale pred Sudom.

159. Vlada tvrdi da podnositelj zahtjeva nije imao pravo na troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima.

160. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova količina razumna. Glede domaćeg postupka koji se tiče odluka o određivanju i produljenju pritvora podnositelja zahtjeva, Sud se slaže se, budući da im je u biti cilj bio ispraviti neke od povreda Konvencije navedenih pred Sudom, ovi domaći pravni troškovi mogu se uzeti u obzir pri ocjeni zahtjeva za naknadu troškova (vidi predmet *Scordino v. Italy (bro. 1)* [GC], br. 36813/97, stavak 284., ECHR 2006-V). U ovome predmetu, s obzirom na informacije koje posjeduje i na navedena mjerila, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 5.600 EUR na ime troškova i izdataka u postupku pred nacionalnim vlastima. Glede postupka na temelju Konvencije, ocjenjujući na pravičnoj osnovi i u svjetlu svoje prakse u usporedivim predmetima, Sud smatra razumnim podnositelju zahtjeva, kojega je zastupala odvjetnica, dosuditi iznos od 4.300 EUR uz sav porez koji bi mu mogao biti zaračunat na te iznose.

C. Zatezna kamata

161. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na osnove pritvora podnositelja zahtjeva, pravo podnositelja zahtjeva na preispitivanje

njegovoga pritvora kao i njegovo pravo da ga se smatra nevinim dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 5., stavka 3. Konvencije;

3. *presuđuje* da nije došlo do povrede članka 5., stavka 4. Konvencije u odnosu na odluku Vrhovnoga suda od 19. rujna 2008. godine;

4. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 5., stavka 4. Konvencije glede odluka Ustavnog suda od 25. rujna i 18. prosinca 2008. godine;

5. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 2. Konvencije;

6. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 9,900 EUR (devet tisuća devet stotina eura) uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositelju zahtjeva na ime troškova i izdataka, a koji treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države po stopi primjenjivoj na datum namirenja;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

7. *Odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 8. travnja 2010. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen

Christos ROZAKIS

Tajnik

Predsjednik